

У КОЖНОГО ІЗ НАС Є ОСОБЛИВОСТІ, ТА ВСІХ ОБ'ЄДНУЮТЬ ЛЮДСЬКІ ВАЖЛИВІ ЦІННОСТІ

Розвиток критичного мислення на уроках інтегрованого курсу “Я досліджую світ” у 2-му класі

Олександра ГАРБУЗ, тренерка НУШ, старший учитель,
вчителька початкової школи, ПШ № 53, м. Львів

Під час обговорення з дітьми питання цінностей і моральних орієнтирів, важливо пропонувати їм до розгляду такі ситуації, у яких можна побачити наслідки прийнятих рішень. Критично осмислюючи зображене/пережите, молодші школярі вчаться самостійно приймати етичні рішення.

Тут у пригоді педагогам стане добірка завдань, виконання яких передбачає введення в урок прийомів розвитку критичного мислення. Власним доробком таких матеріалів з теми “Цінності”* ділиться авторка.

Які бувають цінності?

Стимулювати активність учнів під час ознайомлення з літературним твором**, розвивати їхню читацьку компетентність, формувати вміння передбачати розвиток сюжету й обґрунтовувати вчинки персонажів, базуючись на власному досвіді, можна під час опрацювання **оповідання “Мрія”** (за О. Лободою, с. 6).

На початку уроку доцільно скористатися **прийомом “Передбачення”**. Так, після прочитання учнями назви оповідання педагог запитує, що, на думку дітей, може відбутися в оповіданні з такою назвою і про кого може бути цей твір. Учні висловлюють свої припущення.

В основній частині уроку скористайтеся **прийомом “Читання із зупинками”**. За вказівкою педагога учні ланцюжком уголос читають частину оповідання і роблять зупинку. Подальший текст діти закривають аркушем паперу і відкривають по мірі прочитання.

Перша зупинка — після слів “Захар був щасливим”. Учні відповідають на запитання.

Орієнтовний зміст запитань

- Чи справдились ваші передбачення? Що саме?
- На що, по-вашому, Захар витратить збережену суму?
- Як розгортатимуться події?

Далі читають до слів “Ій буде приємно”.

* За підручником “Я досліджую світ” 2 клас, II ч., автори: О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко — К., Світич, 2019.

** Про формування у процесі читання ціннісних орієнтирів молодших школярів читайте в “УПШ”, 2020, № 8.

Орієнтовний зміст запитань

- Чи справдились передбачення? Що відбулося насправді?
- Що, на вашу думку, буде далі?

“Синку, може, не треба? — спитав тато” — наступна зупинка.

Орієнтовний зміст запитань

- Чи справдились передбачення? Що було неочікуваним?
- Що, на вашу думку, відповів Захар татові?
- Що далі буде в розповіді й чому?

Діти читають оповідання до наступної зупинки — слів “Дуже вам дякую”.

Орієнтовний зміст запитань

- Що змусило хлопчика вчинити саме так?
- Чим, на вашу думку, закінчиться оповідання?

Читання закінчення твору.

Орієнтовний зміст запитань

- Які почуття викликав цей уривок тексту?
- Чи очікували ви на таку кінцівку?

По закінченні читання педагог організовує бесіду.

Орієнтовний зміст запитань

- Яким способом ми сьогодні читали оповідання? (Із зупинками.)
- А що ми робили, коли зупинялись? (Передбачали розвиток сюжету, перевіряли, чи справдились наші передбачення.)

Нова українська школа ● Сучасні освітні технології

- Чи завжди справджувались наші передбачення? (Ні.)
- Як ви думаєте, чому? (Тому що сюжет міг розвиватись по-різному; бо ми різні, і по-різному міркуємо.)
- Які почуття й емоції у вас викликав цей твір? Чому?
- Визначте тему і головну думку тексту.
- Чи можна було в ситуації, про яку йшлося в оповіданні, вчинити не так, як Захар?
- Як би ви повелися на місці хлопчика?
- Що є найбільшою цінністю для людини?
- Якими рисами характеру наділена хороша людина?
- Якими чеснотами наділений Захар?
- Як називають одним словом найближчих рідних людей, які нас оточують? (Сім'я.)
- У чому цінність сім'ї?
- Яка сім'я є щасливою?
- Чи знаєте ви, про що мріють найближчі вам люди?
- А які мрії маєте ви?
- Що ви робите для того, аби ваші мрії здійснились?
- Що для вас означає поняття “матеріальні цінності”?
- Що робити, коли ви гостро потребуєте якусь цінну річ, а ресурси для її придбання обмежені?
- Яку іншу назву можна дати прочитаному оповіданню?

Аби спонукати учнів вільно й відкрито розмірковувати про певний предмет, образ чи тему, висловлюючи свої почуття, емоції і ставлення до події, в основній частині уроку можна скористатися **прийомом “Асоціативний куц”**.

За цей час діти вже ознайомилися з цінністю людських чеснот, грошей, виробів, створених власними руками. Учитель запитує, чим може бути цінною звичайна рослина соняшник і які асоціації у них пов'язані з цим словом. Сказане дітьми записують на дошці навколо слова “соняшник”.

Орієнтовні відповіді учнів

Сонце, спека, літо, горобці, насіння, олія.

Педагог запитує, що із записаного вважають цінним продуктом. За *вправою 4 на с. 8* учні мають поміркувати і розказати, яку користь ми отримуємо з олії.

Щодо підтвердження або спростування тверджень про те, яким чином можна із соняшника отримати олію (*вправи 5–6 зі с. 8*) можна переглянути відео “Хімія життя: соняшникова олія” за посиланням

<https://upsh.com.ua/2020-9/p13-1>

й записати на аркуші стільки запитань, скільки їх спаде на думку. Ці запитання учні ставлять одне одному в парах.

Після перегляду вчитель організовує обговорення.

Орієнтовний зміст завдань

- Як добувають олію із соняшника?
- Визначте послідовність процесу виготовлення олії. Пронумеруйте відповідні етапи.
 - Почавити насіння спеціальним пресом.
 - Пропустити олію через фільтри для її очищення.
 - Очистити насіння від шкаралупи.

Додатково учням можна запропонувати текст “Застосування соняшника”. Для організації роботи за його змістом скористайтеся **прийомом “Інсерт”** — інтерактивною системою запису для ефективного читання і розмірковування.

Учні мають уважно прочитати текст і поставити на полях відповідні позначки біля окремих речень:

“+” — я це знав.

“–” — це мені не відоме.

“?” — думав інакше, це мене здивувало, варто більше дізнатися про це.

“!” — важлива інформація, її варто запам'ятати.

Орієнтовний зміст тексту

Застосування соняшника

Соняшник походить з Північної Америки. Сьогодні є біля 110 його видів.

Лікарські засоби із соняшника застосовують у народній медицині. У харчуванні насіння рослини вживають у сирому і підсмаженому вигляді. З насіння виготовляють олію. Її використовують для технічних потреб (при виготовленні мила, лаків, фарб, лінолеуму тощо). Крім того, соняшник — медонос. Макуха, що залишається після переробки насіння, йде на корм для худоби. Зі стебел соняшника роблять силос для харчування тварин, отримують пряжу, виготовляють картон і навіть матеріали, з яких роблять чемодани; висушена серцевина соняшника дуже добре горить. Вирощують і декоративні соняшники, якими прикрашають квітники.

Запитання для обговорення

- Яка інформація була вам відома?
- Про що ви не знали?
- Що здивувало вас?
- Про що б ви хотіли дізнатися більше?
- Як би ви, учні, використали відходи від переробки соняшника — шкаралупу насіння, висушену серцевину? (Для виготовлення аплікації, мозаїки, об'ємних виробів на уроках трудового навчання.)

На етапі рефлексії рекомендуємо **стратегію “Сенкан” (“Сенквейн”)**.

Учні складають сенквейн про соняшник.

Орієнтовний зміст сенквейна

Соняшник.

Олійний, медоносний.

Росте, усміхається, дозріває.

Пригощає олією і насінням.

Цінна рослина.

Що об'єднує родину?

При вивченні теми “Родина” під час актуалізації знань можна скористатися **прийомом “Створення кластера”**.

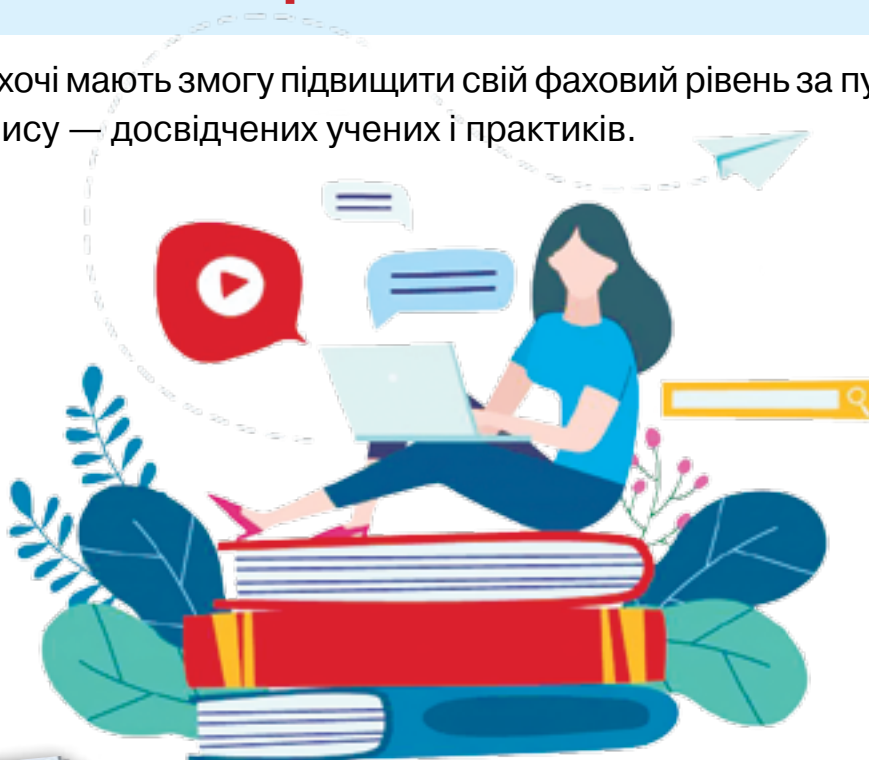
У роботі з кластерами необхідно дотримуватись таких **правил**:

- записувати все, що спадає на думку учням, давати волю їхній уяві й інтуїції;
- продовжувати роботу доти, доки не закінчиться час або не вичерпаються ідеї;

Бажаєте підвищити кваліфікацію?

Завітайте на сайт журналу “Учитель початкової школи”
upsh.com.ua

Відтепер усі охочі мають змогу підвищити свій фаховий рівень за публікаціями авторів часопису — досвідчених учених і практиків.

Переваги навчання онлайн:

- ✓ можливість самостійного вибору програми
- ✓ зручний для вас час навчання
- ✓ інтерактивні завдання
- ✓ можливість опанувати тему поетапно
- ✓ додаткові матеріали з теми

По завершенні навчання Ви отримаєте **СЕРТИФІКАТ**,
що підтверджує успішне підвищення кваліфікації

Охочі мають змогу оприлюднити власний творчий доробок
з опанованої теми й отримати **СВІДОЦТВО ПРО ПУБЛІКАЦІЮ**

З нами навчатися легко!

